



DWÓJECZKA

dla Jana Zamojskiego - wydanie specjalne

Nr 5

LUTY

2019/2020



Jan Zamojski, na portrecie pędzla Marcello Bacciarelli

Zrobił karierę, jaka nie stała się udziałem chyba nikogo innego w skali europejskiej - prof. Henryk Wisner.

Był człowiekiem renesansu, doskonale wykształconym, o szerokich horyzontach, mającym za sobą studia na najlepszych uczelniach w Paryżu, Strasburgu i Padwie – prof. Stefan Ciara



CO W TRAWIE PISZCZY? PRZEKONAJCIE SIĘ SAMI

- Czasy Jana Zamoyskiego str.3
- Jan Zamoyski - krótka nota biograficzna str.3-4
- Jan Zamoyski - dokonania str.5
- Jan Zamoyski - dwa wywiady str. 6-9
- Czas na modowe nowinki str. 10-12
- Muzyka renesansu str.12-13
- Ciekawostki str. 14
- Dlaczego warto odwiedzić miasto Jana Zamoyskiego? str. 15-17
- Krzyżówka str.18-19
- Renesansowe specjały str. 20



Czasy Jana Zamoyskiego

Renesans to czasy, w których żył, działał i pracował Jan Zamoyski. Wspomniana epoka przyniosła pełen rozkwit kultury polskiej. Państwo polskolitewskie było w tym czasie ogromne i silne, a wpływy włoskie, które nasiliły się wraz ze ślubem Zygmunta I Starego z Boną Sforzą, przyczyniły się do rozkwitu malarstwa, architektury, sztuki kulinarnej. Do Polski przybyli sławni poeci i myśliciele.

W roku 1488 (niektóre źródła podają 1489) powstało pierwsze w Europie towarzystwo literackie – Nadwiślańskie Bractwo Literackie. Jego członkami zostali między innymi profesorowie Akademii Krakowskiej, dworzanie, studenci.

Polska stała się azylem tolerancji religijnej, powstały dzieła wybitnych Polaków - Mikołaja Reja, który dał przykład przywiązania do rodzimego języka, wypowiadając słowa: „A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”, co poświadczył swą twórczością inny wybitny polski poeta doby odrodzenia, Jan Kochanowski.

W tym czasie Akademia Krakowska stała się jednym z ważniejszych ośrodków naukowych Europy. W późniejszych latach powstały również kolejne uniwersytety: 1544 w Królewcu, 1579 w Wilnie i 1594 w Zamościu. Tę znaną w kraju i za granicą uczelnię wyższą, Akademię Zamojską ufundował Jan Zamoyski.

Jan Zamoyski - krótka nota biograficzna



Jan Zamoyski założyciel prywatnego miasta, trzeciej w kraju akademii, humanista, magnat, dowódca wojskowy, mecenas sztuki.

Urodził się 19 marca 1542 r. niedaleko wsi Skokówka, na przedmieściach dzisiejszego Zamościa. Ród Zamoyskich nabył dwie miejscowości - Wierzbę i Zamoście (obecnie Stary Zamość).



*** Dwójeczka ***

Młode lata Jan Zamoyski spędził w Skokówce. Jako trzynastolatek wjechał do Paryża, gdzie uczył się na Sorbonie. Po powrocie do Polski otrzymał zadanie uporządkowania Archiwum Skarbcza Koronnego. Wkrótce znalazł się w bliskim otoczeniu króla Zygmunta Augusta.

Szczyt kariery Jana Zamoyskiego przypada na lata panowania Stefana Batorego. Staje się wówczas drugim człowiekiem w państwie, gromadzi znaczną fortunę, a król nadaje mu tytuł Kanclerza Wielkiego Koronnego.

Z biegiem lat Jan Zamoyski oddala się jednak od otoczenia dworskiego, a skupia na wojnach (posiadał własne wojsko, w skład którego wchodziło 4000 piechoty oraz 2000 jazdy). W tym czasie skupił się także na organizacji swojego ukochanego Zamościa - miasta, które powstało według planów włoskiego architekta Bernardo Morando.

Jan Zamoyski był bez wątpienia osobowością niezwykłą, człowiekiem wielkiego umysłu i czynu, mecenasem sztuki i nauki, utalentowanym politykiem i wodzem wojennym, odnoszącym spektakularne zwycięstwa na polach bitew. To w wyniku działań Jana Zamoyskiego członkowie jego rodu początkowo należący do średniozamożnej szlachty awansowali do grona magnaterii.

Zamoyski zmarł 3 czerwca 1605 roku w Zamościu. Jego prochy i płyta nagrobna znajdują się w kaplicy Zamoyskich w Katerze Zamojskiej.



**Płyta nagrobna hetmana
Jana Zamoyskiego**



JAN ZAMOYSKI - DOKONANIA



- 1563 r. - wybrany na rektora uniwersytetu w Padwie, gdzie opublikował dzieło „De senatu Romano Libri duo” - „O Senacie Rzymskim Księgi Dwie”;
- 1565 r. - sekretarz króla polskiego - Zygmunta II Augusta;
- 1572 r. - na sejmie elekcyjnym użył swych wpływów, aby wymusić elekcję viritim (cała szlachta ma prawo głosować na króla);
- 1575 r. - przyczynił się do elekcji Stefana Batorego;
- 1576 r. - został podkanclerzem koronnym;
- 1578 r. - został kanclerzem wielkim koronnym;
- 1579 - 1581 r. - wziął na siebie część przygotowań do wojny z Rosją, podczas której zdobył Welize i Zawołoc;
- 1580 r. - założył miasto Zamość. Zostało zbudowane od podstaw w stylu renesansowym;
- 1581 r. - został hetmanem wielkim koronnym;
- 1581 - 1585 r. - starosta krakowski;
- 1586 r. - po śmierci Stefana Batorego, Zamoyski pomógł Zygmunutowi III Wazie zdobyć tron polski;
- 1588 r. - pokonał pod Byczyną Maksymiliana Habsburga;
- 1594 r. - założył Akademię Zamojską;
- 1600 - 1601 r. - brał udział w wojnie przeciwko najazdowi szwedzkiemu, dowodząc siłami polskimi w bitwach o Inflanty;
- 1601 r. - zdobył Wolmar i Fellin;
- 1602 r. - zdobył Biały Kamień.

Zebrał Krystian Chodacki - klasa Vb



Jan Zamoyski w Dwojeczce - dwa wywiady

- **W. Sz.:** Wiemy, że ze względu na liczne obowiązki jest Waszmość Pan osobą bardzo zajętą, tym bardziej cieszymy się, że znalazłeś Waść dla nas czas.
- Jan Zamoyski: No cóż przybyłem do Was, drodzy uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 w Mosinie, bo sprawy edukacji leżą mi na sercu. Chyba wiecie, że takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie. Przypomnij no mi tu proszę aścka, kto jest autorem tego pięknego stwierdzenia?
- **W. Sz.** Słowa te wyrzekł nie kto inszy, jako to hetman Jan Zamoyski, doradca Miłościwego Pana Zygmunta Augusta i następcy jego na polskim tronie, króla Stefana Batorego.
- J. Z. Brawo! Jestem wielce rad, że uczą was tego w szkole. Poproszę twego nauczyciela, by wystawił ci ocenę celującą z historii.
- **W. Sz.** Dziękuję bardzo. Taka ocena jest na wagę złota. Przyda się. Skoro już pochylił się nad kwestią wykształcenia, to proszę powiedzieć, gdzie pobierałeś Waść nauki? Wiem, że byłeś tytanem pracy, człowiekiem skoncentrowanym na celu.
- J. Z. To prawda. Zdobyłem staranne wykształcenie, dzięki czemu daleko zaszedłem. Pierwsze nauki odebrałem w Krasnymstawie, następnie ojciec wysłał mnie na studia do Paryża, skąd po kilku latach przenieśliem się do Strasburga, a następnie do Padwy. Tak, dzisiaj jestem wdzięczny rodzicom moim, że wielką wagę przywiązywali do wykształcenia.
- **W. Sz.** To imponujące. Uczyłeś się Waćpan naprawdę pilnie! Możesz być wzorem dla tych wszystkich, którzy mówią, że nauka nie jest im do niczego potrzebna.
- J. Z. A są tacy? Nie wierzę.
- **W. Sz.** Oj zdziwiłbyś się Acan. Ale może nie mówmy już o tym, bo czytelnicy *Dwojeczki* są ciekawi, czym zajmowałeś się Waść po powrocie do kraju, więc może spróbujemy zaspokoić ich ciekawość?
- J. Z. Gdy wróciłem do mej umiłowanej ojczyzny, zostałem mianowany sekretarzem króla Zygmunta II Augusta. W ostatnich latach jego panowania uczestniczyłem w porządkowaniu archiwum koronnego na Wawelu. Przez trzy lata czytałem i segregowałem dokumenty, dzięki czemu dobrze poznałem system polityczny i gospodarczy państwa. Odtąd polityka stała się moim konikiem.
- **W. Sz.** A jakie były Waćpana związki z królem Stefanem Batorym?
- J. Z. Za panowania Batorego zostałem jego najbliższym politycznym współpracownikiem. Stałem się też jednym z najpotężniejszych ludzi w kraju, król mianował mnie kanclerzem wielkim oraz hetmanem wielkim koronnym. Wspierałem politykę Batorego przeciwną Habsburgom i imperium



osmańskiemu oraz opowiadałem się po stronie Batorego w jego dążeniach do wzmocnienia władzy królewskiej i osłabienia magnaterii.

- **W. Sz. To w tym czasie było zapewne stać Waszmość Pana na najdroższy samochód świata?**

- J.Z. Jaki samochód? Chyba powóz

- **W. Sz. No tak. Prawda. Powóz. Przepraszam. Skoro jednak jesteśmy już przy sprawach majątkowych, mógłbyś Waszmość Pan uchylić rąbka tajemnicy w tej kwestii?**

- J. Z. Wprawdzie nie lubię się chwalić, ale nie będę ukrywać, że w ciągu swojego życia zdążyłem bardzo się wzbogacić. Stałem się jednym z najbogatszych polskich magnatów. Mam w posiadaniu 11 miast i ponad 200 wsi oraz jako dzierżawca dóbr królewskich 12 miast i 612 wsi. Mój roczny dochód wynosi 200 000 złotych. Mimo to nie jestem człkiem rozrzutnym. Pieniądze wydaję racjonalnie, buduję huty żelaza i szkła oraz cegielnie, ufundowałem Akademię Zamojską.

- **W. Sz. To naprawdę wspaniale. Chciałabym jednak zmienić temat naszej rozmowy i dowiedzieć się czegoś o Waści życiu prywatnym .**

- J. Z. I znowu coś, czego nie lubię - opowiadać o życiu prywatnym. Zdaje mi się, że wy uwielbiacie się chwalić na Facebookach i Instagramach (tak to się chyba nazywa?) najdrobniejszymi nawet szczegółami z waszego życia. Jest mi to całkowicie obce. By jednak spełnić twe życzenie, powiem parę słów o mojej pierwszej żonie. Ożeniłem się z nią, mając 29 lat. Moją wybranką została Anna Ossolińska, córka chorążego lubelskiego Jana oraz bratanica kasztelana sandomierskiego Hieronima, niegdyś wybitnego przywódcy sejmowego. Po roku pożycia małżeńskiego, w kwietniu 1572 roku ma ukochana małżonka zmarła.

- **W. Sz. Przykro mi to słyszeć. Pozwól jednak Waszmość, że zapytam jeszcze o dzieci.**

-J. Z. Marzyła mi się liczna rodzina, ale mam tylko jednego syna, Tomasza. Trochę się zagadałem, a już zmierzcha. Czas mi wracać do mego Zamościa, bo tam czuję się najlepiej.

- **W. Sz. Rozumiem. Nie będę więc zatrzymywać Acana. Mam jednak nadzieję, że zjedziesz Waść na uroczystości Tobie poświęcone w Szkole Podstawowej nr 2 w Mosinie. Przybędą tu do nas najznamienitsi goście z Polski i nie tylko.**

- J. Z. Skoro tak, to stawię się tu u was na pewno w wyznaczonym terminie. Jestem wielce rad, że po raz kolejny będę gościem w progach waszej szkoły. Ale, ale, przyjadę na uroczystości odbywające się w waszej szkole z mą świtą, pomyślcie więc o obfitej wieczerzy i kwaterach do spania, wszak w nocy do Zamościa wracać nie będziemy.



*** Dwojeczka ***

- W. Sz. Możesz być Waśc pewien, że niczego Ci u nas nie zabraknie, A Pani Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 w Mosinie przyjmie Cię w progach naszej szkoły godnie.
- J. Z. Wielcem rad z tego, co tu słyszysz Jednak na mnie już naprawdę czas.
- **W. Sz. Dziękuję za rozmowę. Życzę szczęśliwej podróży.**
- J. Z. I ja dziękuję.

Wiesława Szubarga



Anna Ossolińska Zamoyska

Córka Jana Ossolińskiego herbu Topór i Anny z Orzechowskich herbu Oksza oraz pierwsza żona Jana Zamoyskiego.

Z Janem Zamoyskim rozmawiają uczniowie kl.Vb



-Jakub, Piotr, Dominik: Jesteśmy uczniami klasy dziennikarskiej i jako dziennikarze chcielibyśmy przeprowadzić z Waszmośc Panem wywiad. Czy możemy zaczynać ?

-Jan Zamoyski: Witam Was serdecznie moi żacy. Tak możemy zacząć. Jestem gotowy do rozmowy z wami.

-J.P.D.: Naszym pierwszym pytaniem jest, gdzie się Waszmośc Pan urodził ?

-J.Z. : Urodziłem Się w zamku w Skokówce, 19 marca 1542 roku, a więc dosyć dawno temu. Czasy te znacie zapewne tylko z podręczników historii.

-J.P.D.: Z jakiego rodu Waśc pochodzisz ?



*** Dwójeczka ***

-J.Z.: Pochodzę z rodu Jelita, jest to polski herb szlachecki związany z zawołaniami jelita i nagrody.

-J.P.D. : Kim był ojciec Waszmości?

-J.Z.: Moim ojcem był Władysław Zamoyski, chełmski kasztelan.

-J.P.D.: Czy to prawda, żeś przebywał Panie przez pewien czas na dworze królewskim ?

-J. Z.: Tak, to prawda. Byłem królewskim sekretarzem Stefana Batorego oraz Zygmunta II Augusta .

-J.P.D Do jakiej szkoły uczęszczałeś Waść ?

-J.Z.: Uczyłem się w Krasnymstawie, Paryżu, Strasburgu oraz w Padwie.

-J.P.D: Wiemy, żeś był Pan wytrawnym politykiem? Kiedy zaczęła się Twa kariera polityczna?

-J.Z.: Karierę polityczną rozpocząłem „W Służbie Czterech Monarchów” i otrzymałem najwyższe stanowisko w państwie: Podkanclerzego Koronnego.

-J.P.D: W jaki sposób łączyłeś Waćpan liczne obowiązki państwowe z życiem rodzinnym?

-J.Z.: No cóż ... Moją pierwszą żoną była: Anna Ossolińska, która zmarła w 1572 roku. W tym miejscu wspomnę jeszcze o Krystynie Radziwiłównie, o której rękę starałem się trzy lata. Ślub nasz odbył się w pałacu królewskim na Ujazdowie w 1578 roku. Jako ciekawostkę podam, że sam mistrz Jan Kochanowski napisał na tę okazję „Odprawę posłów greckich”. Uwaga! Prapremiera sztuki odbyła się w trakcie uroczystości weselnych, na których obecny był sam król Stefan Batory oraz Anna Jagiellonka i cały dwór królewski.

J.P.D. : Dziękujemy za rozmowę

J. Z.: Ja również wam dziękuję za spotkanie i rozmowę.

Źródło : https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_Zamoyski

Jakub Skrzypek, Piotr Wnęk, Dominik Naskręt - klasa V b





Czas na modowe nowinki z czasów Jana Zamojskiego. Moda kobieca



Ludzie renesansu ubierali się w wyszukane i jaskrawo kolorowe szaty, suknie i ornaty. Stroje zdobione były złotymi i srebrnymi haftami, które tworzyły wymyślne i niepowtarzalne wzory, często będące ilustracjami legend czy Biblii.

W kobiecej garderobie znajdowała się przeważnie suknia spodnia (składająca się z gorsetowo krojonej góry i doszytej do niej spódnicy) oraz suknia ze spódnicą w kształcie stożka z długim trenem. Gorsety, stanowiące górną część kreacji, miały kwadratowe dekolty, wykończone koronkami i klejnotami. Rękawy tychże sukni były bardzo szerokie, często obszyte futrem.



Pod całą kreacją - dwiema sukniemi, renesansowa kobieta nosiła lnianą halkę. Może się wydawać, że strój ten składał się ze zbyt wielu warstw, lecz należy pamiętać, że wówczas nie stosowano nigdzie systemu centralnego ogrzewania, a w zamkach najczęściej panowały chłody i przeciągi.

Około roku 1525 kobiety zaczęły nosić same suknie spodnie. Zestawiały je z ozdobnymi gorsetami, przypominającymi bardziej pasy, noszonymi wokół talii. Najczęściej były one zdobione złotymi łańcuszkami i szlachetnymi kamieniami. Właśnie wówczas pojawiły się w modzie kreacje oparte na metalowych stelażach, fiszbinach i fortugałach, czyli stalowych obręczach. Można powiedzieć, że stroje te stanowiły „klatki”, w których więziono kobiety renesansu. Wówczas zaobserwowano tendencję do oddzielania poszczególnych części stroju. Osobno szyto więc spódnice czy gorsety. Spódnice najczęściej były upinane u boków w taki sposób, by nieco podnieść je do góry, ukazując ozdobne halki. Z mody powoli usuwano treny, a rękawy stawały się coraz węższe. Z czasem zaczęły obowiązywać rękawy przyległe do ręki w części od





*** Dwojeczka ***

nadgarstka do łokcia, a szerokie na ramionach. To rozwiązanie obowiązywało zarówno w strojach kobiecych, jak i męskich.

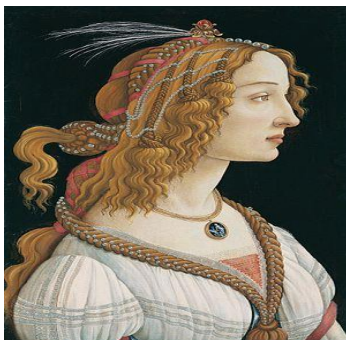
Dominującym kolorem na początku i w połowie XVI wieku była czerń. Nie oznacza to jednak, że stroje były skromne i ponure. Czarny aksamit, brokat oraz jedwab były doskonałym tłem dla wyszukanych ozdób, w jakich gustowały wyższe klasy. Kobięce suknie były inkrustowane perłami, rubinami, diamentami i innymi drogimi kamieniami, przez co przypominały niekiedy przepiękne zbroje.



Mniej więcej od połowy wieku XVI wielką popularność zyskała kryza, czyli charakterystyczny fałdowany kołnierz. Dzięki wynalezieniu krochmalu, kryza mogła zostać usztywniona i postawiona. Pod koniec wieku kołnierze osiągały rozmiary porównywalne nawet do kół u wozu. Konstruowano je także na podstawie stelaża z drutu, by uzyskać tak okazałe rozmiary.

Znakiem rozpoznawczym kostiumów kobiecych z końca stulecia były bardzo głębokie dekolty i wąskie talie w kształcie litery V. Damy nie „zamiatały” już podłóg rąbkami swoich wielkich sukien, ponieważ kończyły się one na wysokości kostki, ukazując pantofelki zdobione szlachetnymi kamieniami.

W tym stuleciu, wielką rolę odgrywały wszelkie dodatki i nakrycia głowy. Były one niemal tak samo ważne co same ubrania. Z czasem wprowadzono nawet prawo, które zakazywało pojawianie się w miejscach publicznych z gołą głową. Bardzo popularne były różnorakie kaptury, przyszywane do sukni. Istniało wiele ich stylów, np. kaptur angielski, który swoim wyglądem przypominał stożkowy namiot czy kaptur francuski, który był znacznie mniejszy i miał kształt podkowy.



Jeżeli chodzi o fryzury to w I poł. XVI w. obowiązywał włoski styl - krawędzie długiej fryzury podwijane pod spód, włosy szesane w tył. Wokół policzków pojedyncze, dłuższe pasma lub warkoczki przetykane gładkimi jasnymi pasmami włosów. Jak wszystko inne w modzie, renesansowe fryzury były kwieciste przyozdabiane, wczepiano w nie broszki, wplatano wstążki. W XVI/XVII w. obowiązywał styl hiszpański - fryzury upięte wysoko nad czołem,

gładko zaczesane włosy ozdobione klejnotami.



*** Dwojeczka ***

Synonimem piękna kobiecego w renesansie było szerokie czoło, dlatego też kobiety jak ognia unikały wszelkiego rodzaju grzywek. Dużą popularnością cieszyły się także wszelkiego rodzaju kosmetyki. Do farbowania włosów wykorzystywano np. jagody czarnego bzu. Za róz do policzków i ust najczęściej służył paniom cynober, zwany chińską czerwienią.



Dzięki różnorodnym kosmetykom kobiety wreszcie mogły maskować ślady po ospie, z czego chętnie korzystała królowa Anglii, Elżbieta I.

Elżbieta bardzo dbała o wizerunek, dlatego wciąż niewiele wiadomo na temat jej prawdziwego wyglądu, skrzętnie ukrywanego w późniejszych latach pod perukami, których miała ponad osiemdziesiąt, i za warstwami pudru, którym pokrywała twarz, pewnie ze względu na wspomniane wcześniej ślady po ospie.

<https://klp.pl/renesans/a-9771.html>

<http://strojewczorajidzis.blogspot.com/2016/02/xvi-wiek.html>

<https://astrahistoria.pl/elzbieta-dyktatorka-mody/>

Muzyka renesansu



August Wilhelm Ambros to pierwszy historyk, który stworzył nowoczesne dzieje renesansu. W trzeciej części swej pracy *Geschich der Musik* przyjmuje nazwę renesans, by oznaczyć okres historyczny. Podzielił tę epokę wewnątrz: -na czasy Niderlandczyków -muzykę angielską i niemiecką w XVI w. -muzykę włoską XV i XVI wieku

Najważniejszymi gatunkami muzyki liturgicznej renesansu były msze i motety (gatunek muzyczny, wokalny a cappella lub wokально-instrumentalny, trwale obecny w muzyce od XIII w. Największą rolę odegrał w okresach średniowiecza i renesansu, gdy był głównym polem rozwoju polifonii).



*** Dwojeczka ***

Obydwie formy często zmieniały się na przestrzeni trwania epoki, bo najważniejsi kompozytorzy sakralni coraz chętniej sięgali po dorobek muzyki świeckiej. Poza mszami i motetami popularne były także madrygały.

W polskiej muzyce renesansowej silnie obecne były elementy ludowe, odróżniające ją od muzyki europejskiej. Głównym ośrodkiem muzycznym był Kraków.

link do muzyki renesansu: <https://youtu.be/t59s3M>

Źródła:

- klp.pl

-Google grafika

-Wikipedia

Zebrali: Antek Dybionka, Mikołaj Jasiński, Gracjan Stasiński, Alan Wechta - kl.Vb



Dulcian (curtal)

- Instrument dęty podwójnostroikowy;
- budowany z jednego kawałka drewna, z wydrążonymi dwoma kanałami; powietrznymi;
- nad czarą głosową dziurkowana pokrywa, tłumiąca dźwięk;
- w górnej części instrumentu metalowa rurka ze stroikiem;
- 6 otworów bocznych oraz kłapa zamykająca otwór siódmy.
- Dulciany budowano w różnych wielkościach, od sopranowych (dług. ok. 38 cm) po kontrabasowe (dług. ok. 144 cm).

Tielman Susato (1510/15 – c. 1570) – Chanson *Ce qui souloit*
3 dulciany: sopranowy, tenorowy, basowy





Ciekawostki

Zamoyski był tytanem pracy, człowiekiem skoncentrowanym na celu. Krótko sypiał, był sumienny i skrupulatny, wymagał od siebie i innych bardzo wiele. Miał już sześćdziesiąt lat, gdy w 1601 roku pociągnął z wojskiem do Inflant, by walczyć ze Szwedami. W czasie wyjątkowo ciężkiej kampanii zimowej osobiście chodził po wałach, dostał kulą w kłamrę u pasa, odmroził stopy. Nigdy nie zawiódł. Nuncjusz papieski Annibal z Kapui mówił, że nie boi się potęgi kanclerza i jego żołnierzy, ale siły jego intelektu i ducha.

Czytaj więcej na: <https://histmag.org/Jakim-krolem-bylby-Jan-Zamoyski-18167>

Jan Zamoyski był autorem trzech wypraw moskiewskich przeciwko Iwanowi Groźnemu. Wszystkie były zwycięskie, pewnie dzięki temu, że hetman nie działał pochopnie, lecz z rozwagą, przez co był niekiedy przez współczesnych sobie nazywany człowiekiem pozbawionym właściwej energii.

Zamoyski mówił płynnie po łacinie i władał jeszcze pięcioma czy sześcioma językami obcymi.



Ród Zamoyskich o przydomku Saryusz pieczętował się herbem, w którym widzimy trzy skrzyżowane złote włócznie, którymi, zgodnie z legendą, przebito podczas bitwy pod Płowcami bok założyciela rodu Zamoyskich, rycerza Floriana. Herb nosi nazwę Jelita, na pamiątkę jelit, które wypłynęły z rany rycerza. Słowa wypowiedziane przez rycerza na poboju: „To mniej boli” stało dewizą rodu Zamoyskich i ich okrzykiem.



Powody, dla których warto odwiedzić miasto Jana Zamojskiego

Jan Zamoyski – założyciel Zamościa



HISTORIA Wszędzie w Zamościu znajdziemy ślady klasycznego renesansu. Wszędzie tu pozostawił też ślady swojej działalności ród Zamojskich. Ród ten upodobał sobie te ziemie, na tych ziemiach się osiedlił i tu pomnażał swój majątek oraz dbał o rozwój miasta, dzięki czemu to rozkwitało, rosło w potęgę siłę i urodę.





*** Dwojeczka ***

ZABYTKI

kamienice, kościoły, budynki sakralne, fragmenty umocnień obronnych - to wszystko buduje atmosferę starego Zamościa. Tę atmosferę ubogacają misternie zdobione kamienice. W centrum miasta znajdujemy Rynek z Ratuszem, w którym radzili troskliwi mieszczanie nad przyszłością swego miasta. Gdziekolwiek byśmy się nie obrócili, wszędzie znajdujemy ślady wspaniałej przeszłości miasta.



WIEŁOKULTUROWOŚĆ

Spacerując po Starym Mieście, zauważamy wielość i różnorodność stylów, mieszankę gustów. Przy Ryнку Wielkim stoją strzeliste, kolorowo zdobione kamienice ormiańskie, na uboczu znajdziemy odrestaurowaną żydowską synagogę, rosyjskie nadszańce. Mieszkali tu w zgodzie Polacy, Żydzi, Ukraińcy, Włosi, Grecy, Anglicy i Holendrzy.





KULTURA I EDUKACJA

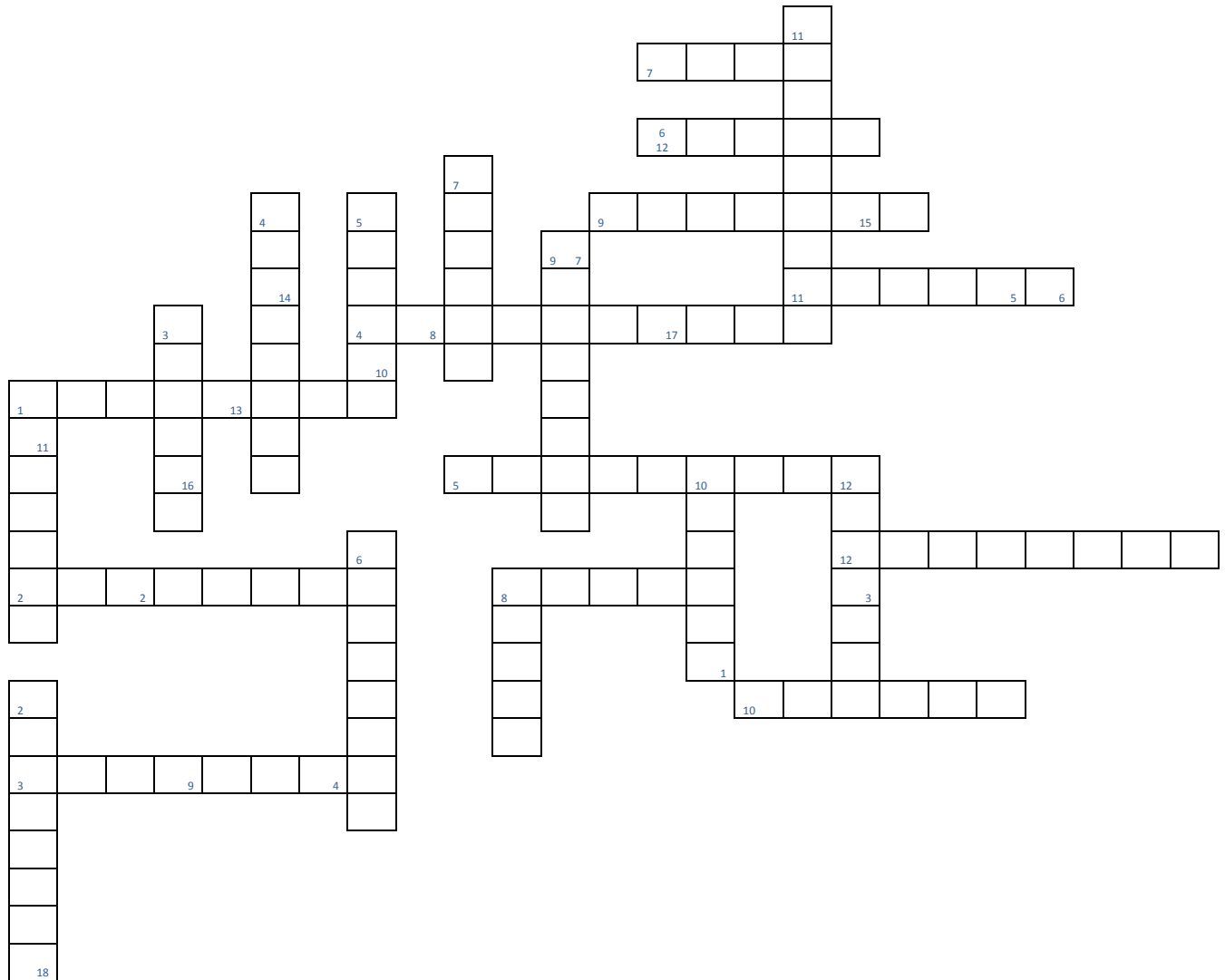
Jan Zamoyski ufundował znaną w kraju i za granicą Akademię Zamojską. To właśnie wokół Akademii toczyło się i rozkwitało życie intelektualne i kulturalne miasta. Zamościa nie można sobie wyobrazić bez galerii malarskich, plenerów, wystaw, muzeów, które dodają miastu swoistego uroku. Tu po prostu chce się być i chłonąć intelektualną atmosferę grodu Zamoyskich.



Współcześnie istnieje w mieście kilkanaście instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych skupionych na promowaniu sztuki i kultury. Zamość to prężnie rozwijające się miasto, w sposób harmonijny łączące w sobie tradycję i nowoczesność. Nie zapominajmy też, że Zamość jest przede wszystkim Miejscem Światowego Dziedzictwa UNESCO. Zapraszamy więc do odwiedzenia tego pięknego - bardzo starego i bardzo nowoczesnego grodu, które tak wiele zawdzięcza Janowi Zamoyskiemu. Kto wie, może hetman Jan Zamoyski po dziś dzień odwiedza swe miasto, zachwyca się jego nieprzemijającym pięknem i dumny jest z faktu, że to właśnie jego miasto?



KRZYŻÓWKA O JANIE ZAMOYSKIM



1	2	3	4	5	6	-	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----

PIONOWO:

1. Drugie imię Jana Zamoyskiego,
2. Państwo, które zostało przyłączone do Polski, na mocy zawartego, dzięki staraniom Zamoyskiego, rozejmu z cesarzem Iwanem Groźnym,
3. Tytuł naukowy, jaki uzyskał na Uniwersytecie w Padwie,
4. Dążył do stworzenia z niej i Wołoszczyzny buforu chroniącego Polskę przed Turcją,



*** Dwójeczka ***

5. Rosyjskie miasto, od nazwy którego pochodzi określenie trzech wypraw prowadzonych przez Zamoyskiego,
6. Tytuł, jaki Zamoyskiemu został nadany w 1578 roku,
7. Herb rodzinny Zamoyskiego,
8. Miasto, poza Padwą, w którym studiował Zamoyski,
9. Wiązał z nią, a nie z wojskiem, swoją przyszłość,
10. Imię syna Jana Zamoyskiego,
11. Wiara, którą wyznawał, zanim stał się katolikiem,
12. Imię ojca Jana Zamoyskiego.

POZIOMO:

1. Miejscowość, w której urodził się Zamoyski,
2. Stanowisko, jakie Zamoyski piastował w Krakowie, w latach 1580 – 1585,
3. Inaczej „inicjator” Akademii Zamojskiej,
4. Przeszedł na niego z kalwinizmu,
5. Stanowisko, jakie piastował u Zygmunta II Augusta od 1565 roku,
6. Imię matki Zamoyskiego,
7. Kierunek studiów, jakie ukończył Zamoyski w Padwie,
8. Na Uniwersytecie w tym mieście Zamoyski piastował stanowisko rektora,
9. Podkanclerz _____ od 1576 roku,
10. Był nim Zamoyski od 1581 roku,
11. Miasto, w którym został pochowany Zamoyski,
12. Imię trzeciej żony Zamoyskiego.

Jagoda Wolarczak - kl. Vb



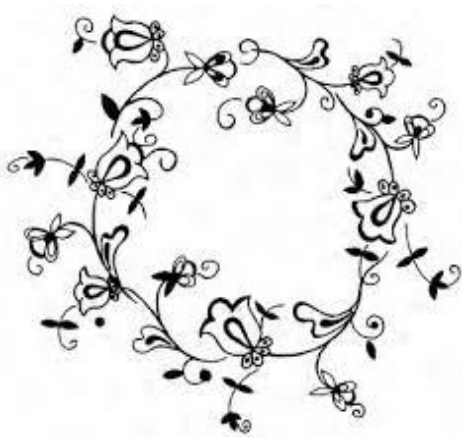
Renesansowe specjały

Jako dania główne nasi przodkowie zaproponowaliby nam pieczone gołąbki, króliki w sosie własnym, dziczyznę gotowaną z przyprawą węgierską oraz pieczeń wołową z sosem winnym lub octowym. Prawdziwym rarytasem będą



pawie duszone we własnym sosie, pieczeń z dziczyzny z białymi kluskami, kuropatwy z konfiturą z pigwy i smażone kasztany.

Wśród przystawek proponujemy nugat z orzeszków z serem śmietankowym przybrany marmoladą i konfiturą z różnych owoców; galareta mięsna z sałatą; paszteciki mięsne czy francuskie ciasto nadziewane serem.



Nadzwyczajne wydanie gazety zredagowali: Antoni Dybionka, Krystian Chodacki, Mikołaj Jasiński, Dominik Naskręt, Jakub Skrzypek, Gracjan Stasiński, Alan Wechta, Piotr Wnęk, Jagoda Wolarczak

Opiekun: Wiesława Szubarga
